గుండెల్లో కోయిల

శివపురం రంగప్ప మాస్టారి ఊరు.

శివపురంలోనే ఆ రాత్రికి నా మజిలీ.

డొంక రోడ్డున గతుకుల్లో పడిలేస్తూ పోతోంది, జీపు. మౌనంగా జీపుని తోలుతున్నాడు, ఖాశిం.

అప్పటికి ఐదు రోజులుగా పది పన్నెండు పల్లెలు పూర్తి చేశాను. శివపురంతో - అధికారులు నాకు అప్పజెప్పిన పనిని కూడా పూర్తి చేస్తున్నట్లే !

రోడ్డు వారగా నిలబడి చూస్తున్నారు దారిన వెళ్తున్న ఆసాములు. దూరంగా పొలాల్లో ఒకరిద్దరు పెద్దయ్యాలు పొన్ను కర్రమీద ఆనుకుని కళ్ళు విప్పుకుని పరిశీలిస్తున్నట్లు తోస్తోంది.

సూర్యుడు నారింజపండు రంగులో - తాటి తోపులోకి దిగబడిపోతున్నాడు.

నారింజపండు - నాన్నకి చాలా యిష్టం.

నాన్న గుర్తుకొచ్చాడు. ఆ వెంటనే నాన్న రాసిన ఉత్తరం గుర్తుకొచ్చింది; ఉత్తరంలో విషయం గుర్తుకొచ్చింది.

ఆ విషయం చదువుతుంటే నాకు వ్రణం మీద ఉప్పు రుద్దినట్లనిపించింది.

అవును.

"శారద స్వయంపాకం మనిషి. దాన్ని మనస్తాపాన ముంచి నువ్ సాధించేదేఁవుంది?" – ఇదీ ఆయన రాత! నాకయితే, కుమ్మపొగ పెట్టినట్లే వుంటుంది.

ఉలిక్కిపడ్డాను. దూరంగా రైలు కూత వినిపించింది! నడిదిబ్బమీది చింతచెట్టుని దాటుతోంది – జీపు. తోటల్లో నుంచీ గూళ్ళకి వెళ్ళిపోతున్నై – పిట్టల గుంపులు.

ఊరు దగ్గరయింది. నా ఆలోచన ఆగింది.

రంగప్ప మాష్టారు గుర్తుకొచ్చారు. రంగప్పగారంటే ఆ రోజుల్లో చండశాసనుడు. తెలివిలోనూ అపర చాణుక్యుడు. ఆయన మంచి స్థూలకాయుడు. బుర్రమీసం, కోటు, పంచె, పెద్ద పాగా, మంచి అట్టహాసంగా వుండేవాడు. దానికి తోడు కంచుకంఠం. "రేయ్" అని వొక్క కేకపెడితే ఊళ్లో పిల్లలంతా నోళ్ళకి టాకీలు వేసినట్లు మూగపోయేవాళ్ళు.

రంగప్ప మేష్టారంటే రూళ్ళకర్ర మాష్టారనే అర్థం. రూల్సుని రూళ్ళకర్రలు చేసి పిల్లలకి వాటితోనే పాఠాలు చెప్పే వాడు. స్కూల్‌కి లేట్‌గా వస్తే తొడపాశం, పాఠం రాకపోతే గోడకుర్చీ, అల్లరి చిల్లరి పనులకి మెటికలమీద రూళ్ళకర్రతో సంఖ్యామానం చెప్పించడం – ఆయన "మెథడ్స్"గా వుండేవి.

"ఊర్లో కొచ్చాం సార్" అంటూ జీపుని ఆపేడు ఖాశిం.

నేను ఆలోచనల్లోంచి తేరుకుని పక్కకి చూసేను.

పంచాయతీ ఆఫీసు !

ఇంజన్ ఆపమంటూ క్రిందికి దిగేను.

విధి నిర్వహణ మొదలెట్టాను. ఖాశింని రంగప్పగారిని పిలుచుకురమ్మని పంపేను. రంగప్పగారి యిల్లు నేను చూపిస్తా నంటూ ఎవరో కుర్రాడు జీపెక్కి కూర్చున్నాడు. జీప్ వెళ్ళి పోయింది.

* * *

రాత్రి ఎనిమిది దాటింది.

రంగప్పగారి ఇంటికి చేరేము. ఆయన ఊరికి కొంచెం దూరంగా మెరక చేనులో యిల్లు కట్టుకుని దాన్లో వుంటున్నారుట.

చేను చుట్టూ కొబ్బరిచెట్లు, లోపల కూరగాయల పాదులు, పూల మొక్కలు, వొక పక్కగా మామిడీ, జామి, సపోటా, నారింజలూ వున్నై. బావి పక్కన అరటితోట వుంది. ఒక మూలగా పనసచెట్టు మెరిసింది. "ఇది పడి మొలిచిన పంపర పనస" అంటూ ఆ చెట్టునీ చూపించారు రంగప్పగారు. ఈ తోటక్కి మధ్యగా చిన్న కుటీరంలా ఆయన ఇల్లు వుంది. వరండా, రెండు గదులు వున్నై. కప్పు బంగాళా పెంకుది.

"మీలో ఈ మార్పు చాలా వింతగా వుంది" — మంచినీళ్ళ గ్లాసు కింద వుంచుతూ అన్నాను.

రంగప్పగారు వేదాంతిలా నవ్వేరు.

ఆయనకేసి తేరిపార చూశాను.

ఇప్పటి రంగప్పగారిలో అప్పటి రంగప్పగారిలోని "పవర్" లేదు. మనిషి మరుగుజ్జులా అయ్యాడు. చూపు సరిగా ఆనదు. చేతిలో కర్ర, ముగ్గుబుట్టలాంటి జుట్టు, స్వరం పీలగా వుంది. కుర్చీలో ముందుకు జరిగేను.

తాను చెప్పింది నాకు సరిగా వినిపించలేదని అర్థమయింది ఆయనకి. మళ్ళీ మొదలెట్టేడు.

"మెషిన్ గన్‌ని పేల్చే సైనికుడికైనా విశ్రాంతి అవసరం కాదూ?" అని ఎటో చూస్తూ క్షణంసేపు ఆగేడు. నేను తోటలో కర్రకు కట్టిన బల్బు వెలుగును చూస్తున్నాను.

"నూరు గొడ్లను తిన్న రాబందు కూడా గాలివానకు కొట్టుకుపోతుంది రాజా" అన్నాడు. గొంతు గద్గదికమైనట్టు తెలుస్తూనే వుంది. నేను మౌనం వహించాను.

పూలమొక్కల మీదినుంచీ చిరుగాలి ఒకటి చిన్నగా విసిరింది.

"క్రమశిక్షణతో పిల్లల్ని గొప్పవాళ్ళని చేద్దామనుకున్నాను". ఆయన మొదలెట్టాడు. నేను వింటున్నాను.

"నీకు తెలుసో తెలీదో – మా రామ్మూర్తి సంగతి?"

"ఏమైంది" అడిగేను.

" నువ్ యెస్సెల్సీ పూర్తిచేసి పట్నం వెళ్ళిన తర్వాతి సంవత్సరం నేను మీ వూరినుంచీ బదిలీ అయ్యాను. కొత్తపల్లి వేశారు. రామ్మూర్తి ఆ యేడు కొత్తపల్లిలో యస్సెల్సీ పాసయ్యాడు. కాలేజీ చదువుకి తిరపతి పంపాను. అక్కణ్ణుంచీ నా యిక్కట్లు మొదలైనై. "

" అంటే – "

" నెలనెలా అడిగిన డబ్బు పంపేవాణ్ణి. సవ్యంగా చదువుకుంటున్నాడని అనుకునేవాణ్ణి నేను. ఒక్క ఏడాదిలోనే చెడిపోయాడు. సెలవలకి ఇంటికి వస్తే, వాళ్ళు వీళ్ళు చెప్పిన వాటిలో నిజమెంత అని నిగ్గదీశాను. వాడేమన్నాడో తెలుసా ? "

రంగప్పగారి కళ్ళల్లో నీళ్ళు పేరుకున్నై. నేను గమనించాను.

" చిన్నప్పట్నుంచీ నువ్ నన్ను రాచి రంపాన పెట్టి నందుకు నీకు తగిన శాస్తి చేయదలచుకున్నాను. నా యిష్టం వొచ్చినట్లు నేనుంటాను. ఏం చేస్తారో చెయ్యండి " అన్నాడు.

" నాకు నిజంగా నిలువుగుడ్లు పడినై. వాడి తెంపరితనం, మొండితనం, మూర్ఖత్వం నన్ను పశువుగా మార్చేసినై. ఉద్రేకంలో వాణ్ణి ఇంట్లోనుంచీ వెళ్ళకొట్టేశాను. బుద్ధిగా చదువుకో మని కన్నకొడుకుని మందలించడం నేరమా – నువ్ చెప్పు, మాష్టరుగా మిమ్మల్నందర్నీ ఎన్నెన్ని దండనలకి గురి చేశాను. అంతమాత్రాన, నేను శ్రేయోభిలాషిని కాకుండా పోయానా ".

" మీరానాడు గరపిన బుద్ధులేగదా - మమ్మల్నీనాడు మనుషుల్ని చేసింది " చిత్తశుద్ధిగానే అన్నాను.

" చూడు రాజూ, కొందరికి జీవితాలతో చెలగాటమాడాలని వుంటుంది. ఎదుటి వాళ్ళని ఏడ్పించి ఆనందించాలని ఉబలాట పడుతూ వుంటారు. మా రామ్మూర్తి అలా అయ్యాడు. "

" కానీ ఆ ఉబలాటం తమ భవిష్యత్తుకే దెబ్బగదా ".

" ఆ ఆలోచన వుండదు ".

" ఇంతకీ ఏమయ్యాడు ".

" ఏమీ కాలేదు. ఎక్కడో లారీల్లో క్లీనర్‌గా, స్టూడియోల్లో బాయ్‌గా, సినిమాహాల్లో గేట్ కీపర్‌గా ఉంటున్నాడంటున్నారు అక్కడా ఇక్కడా చూసిన వాళ్ళు ".

వాతావరణం బరువెక్కింది. నేను నిట్టూర్చి, కుర్చీలో వెనక్కి వాలేను. రామ్మూర్తి రూపం స్ఫురణకు వచ్చింది. మెడ నరాలూ, ముఖంమీది నరాలు ఉబ్బి, ముడి తిరిగి వుండేవి. వల్లగా, వికృతంగా వుండేది అతని రూపం.

వృద్ధాప్యంలో రంగప్పగారికి కొడుకుని గురించి కలిగిన బాధకి నా మనస్సూ కలుక్కుమంది.

" అవునూ - మీరు రిటైరయి పది పదిహేనేళ్ళు అయి వుంటుంది కదూ " వాతావరణాన్ని "ఈజ్" చేయాలని వేసిన ప్రశ్న ఇది. నాకు తెలుసు.

" ఎక్కడ పది పదిహేనేళ్లు. ఇరవై రెండేళ్ళయింది ". గతంలోకి చూపుని సారిస్తూ అన్నారు.

"రామ్మూర్తి ద్వారా నేను నేర్చుకొన్న పాఠం ఒకటయితే, మా సుమతి ద్వారా నేర్చుకొన్నది మరొకటి"

నాకు సుమతి రూపం కళ్ళముందు కదలాడింది.

లేత మొలకలా వుండేది సుమతి. మనిషి ఎరుపు. పుష్టిగా వుండేది. ఎర్రంచువున్న తెల్ల పట్టు పరికిణీ మీద ఎర్ర జాకెట్టు కట్టుకుని, ఉంగరాల జుట్టుతో ఉయ్యాల లూగుతూ వుండేది. సందేవేళ రోజూ గుడిచుట్టూ తిరిగొచ్చి దేవుడికి దణ్ణం పెట్టుకుని వెళ్తా వుండేది. ధ్వజస్తంభం పక్కగా మేము గోలీలాడుకుంటూ వుండేవాళ్ళం ఆ సమయానికి.

నాకు ఇప్పటికీ బాగా గుర్తు. ఒకసారి అట్లతద్దె రోజున మోదుగు ఆకు పొట్లంలో అట్లు పెట్టుకుని మా యింటికి వచ్చింది. అమ్మ చేతికి యిచ్చి పరిగెత్తుకుపోతుంటే అమ్మ పరిహాసంగా అంది – "మా అబ్బాయి కోసం తెచ్చి నాకిచ్చి పోతావేం. వాడికే యివ్వ అంత ప్రేమయితే" అని. "ఛీ పో" అని తుర్రున పారిపోయింది సుమతి.

"సుమతి ఎలా వుందిప్పుడు ? ఏ వూళ్ళో - వుండటం ?" అడిగేను.

రంగప్పగారు నాకేసి చూశారు. నేను "చెప్పండి" అన్నాను.

"నమ్మకాలనేవి మనిషిని వో ఆట ఆడిస్తాయనిపిస్తుంది. నా వరకూ ఇది నిజం. తరచుగా చదువుని గురించీ, అభ్యాసాల

గురించీ, క్రమశిక్షణ గురించీ హెచ్చరిస్తూ రామ్మూర్తిని చెడగొట్టాననే నమ్మకం ఏర్పడింది. వాడలా జులాయిగా మారి, ఇల్లు వదిలి వెళ్ళిపోయిన తర్వాత. అందుకని సుమతి విషయంలో పగ్గాలు వదిలేశాను. ఇంక చెప్పాలంటే గేట్లు ఎత్తేశాను. పర్యవసానంగా ఆమె కూడా నాకు తగిన గుణపాఠం చెప్పింది. నా కూతురి పేరే సుమతి – సుమతి కుమతి కానేకాదనే నా నమ్మకాన్ని వమ్ముచేసి తాను వెళ్ళిపోయింది " చెప్పటం ఆపి గ్లాసులో నీళ్ళు తాగేడు, ఆయన.

" ఓ క్రిష్టియన్‌ని ప్రేమించి అతనితో వెళ్ళిపోయింది ".

" కులాసాగా వుంటున్నారు కదా " అడిగేను.

" తెలీదు. ఎవరో కబుర్లు చేరేస్తూ వుంటారు, కాకినాడలో వుంటున్నారనీ, ఇద్దరు పిల్లలనీ ".

" పోనీలెండి. క్షేమంగా సుఖంగా వుంటూ తిన్నగా కాపురం చేస్తున్నదిగదా. మంచిదే ".

రంగప్పగారు నవ్వేడు, మ్లానంగా 'ఏం మంచో–కామంచి'.

* * *

భోజనాలయినై.

పల్చటి వెన్నెట్లో ఆరుబయట పడుకున్నాం.

అస్పష్టమైన తపనగా వుంది నాకు. రంగప్ప మాష్టారి భార్య పోయి చాలా ఏళ్ళయినట్లు చెప్పాడు – మాటల మధ్యలో.

మరి ఈ వ్యక్తి ఎవరు? తమకు భోజనం వడ్డించి, తలుపువారగా నిలిచిన మనిషి ఎవరు?

ప్రశ్న గోచరిస్తోందిగానీ, అడిగే ధైర్యం రావడంలేదు. అలాగని, ఆ విషయం నాకు సంబంధించింది కాదులెమ్మని ఊరుకోవాలనీ అనిపించడంలేదు.

కొబ్బరిమట్టల్లో ఎక్కడో వివరంలేని సవ్వడి విన వస్తుండగా, అన్నాడు రంగప్పగారు.

" జీవితంలో అలసిపోయాను రాజూ. అలసిన జీవితానికి విశ్రాంతి ఎంత అవసరమో, ఒంటరి మనిషికి ఓ తోడూ నీడా కూడా అంతే అవసరం. అందుకనే లోకులేమైనా అనుకోనిమ్మని శాంతిని ఇక్కడే వుండిపొమ్మన్నాను. మనమిప్పుడు ఆరగించింది- ఆమె చేతి విందునే ".

నేను ఏమీ అన్లేదు. నాకు సంబంధించినంత వరకూ ముడి ఇంకా విడివడలేదు. ఆయనే మళ్ళీ చెప్పసాగేడు.

" ఈ శాంతి ఎలాంటి మనిషో చెప్పనా? చిన్నప్పుడు 'నేను నిన్ను ప్రేమించగలనేగానీ పెళ్ళి చేసుకోలేను' అని నా మొహాన్న చెప్పిన మనిషి ". ఒక్కసారిగా నా వెన్నున చరచి నట్టైంది. నా మనస్సంతా గజిబిజిగా అయింది. శివపురంలో ఆఫీసు పని పూర్తి చేసుకొని వెళ్ళిపోతే బాగుండేదేమోననే ప్రశ్నకూడా మేధస్సులో మొలిచింది. రంగప్ప మాస్టార్ని చూసిపోదామని ఈ మజిలీ చేసినందుకు - ఆయన కథలోని మలుపుల్ని వినాల్సి వచ్చింది.

నాన్న - కళ్ళముందు మెదిలేడు ; శారద – ఆలోచనలో కదిలింది.

శారద – మా౦వయ్య కూతురు. ఎమ్మేదాకా చదువు కుంది. బ్యాంక్‌లో ఆఫీసరు ! నన్ను తప్ప మరొకర్ని పెళ్ళాడ నని శపథం చేసిన పేద్ద పుంగవ్మ ! ఉద్యోగం చేసే యువతిని భార్యగా స్వీకరించనని నిర్ణయించుకున్న వాణ్ణి నేను మరి !

సన్నగా, పొడుగ్గా పల్చగా వుండే శారద రూపం గుర్తు కొచ్చింది. కొ౦ఎతేలిన గడ్డం, చురుకైన పెద్దకళ్ళు, పచ్చటి నున్నటి శరీరం – లావణ్యంలోనూ, సౌందర్యంలోనూ నా స్వప్నాధిదేవతే ! కానీ, అభిరుచుల్లో వైరుధ్యం మా వివాహాన్ని దూరం చేస్తూ వస్తోంది.

“ జరిగిందేదో జరిగిపోయింది. అప్పుడప్పుడూ అనిపిస్తూ వుంటుంది – చావు తుదకు లావు దుఃఖం అని. ఈ బాధలన్నీ ఎందుకు. రామ్మూర్తీ, సుమతీ ఒక్కసారి వచ్చి చూసిపోతే బాగుణ్ణు అని. కానీ...కానీ...అది జరుగుతుందా ? – ఉహూ౦..”

మాష్టారు ఏదో మాట్లాడుతున్నాడు.

నాకు నిద్ర పట్టేసింది.

* * *

ఉలిక్కిపడి లేచి కూర్చున్నాను.

ఒక రాత్రి వేళ—

వాక్యాన్ని అక్షరాలు పరచుకొనివున్నట్టు, భూమినంతా పరచుకొని వెన్నెల కాస్తోంది.

మా మంచాలకు ఆవలగా,

సపోటా చెట్టు క్రింద అలికిడయింది. లేచి వెళ్ళాను.

మా ఖాశిం! అక్కడ మంచం మీద కూర్చుని వున్నాడు. మొహం కప్పుకుని తల వంచి మోకాళ్ళ మధ్యన పెట్టుకుని వున్నాడు.

నన్ను చూసి కళవళపడి, లేచి నిలబడ్డాడు.

" ఏం ఖాశిం, నిద్రపోలేదా ? " అడిగేను.

" నిద్రరావడం లేదు సార్. ఆకాశంకేసి చూస్తుంటే ఏమేమో వాస్తవాలు గుర్తుకొస్తున్నయ్ " – పగిలిన గొంతుతో చెప్తున్నాడు.

నేను విచలితుణ్ణయ్యాను. " ఏం వాస్తవాలు భాయ్ " అని ఆత్మీయంగా పలకరించాను.

" ఏంలేదు సార్. మొన్న మనం కాంప్‌కి బయల్దేరే ముందురోజు నా బిడ్డ పోయినాడు. "

అదిరిపడ్డాను. వెన్నున చరచినట్లయింది. గొంతు తడారి పోయింది. క్షణాల తర్వాత తేరుకుని అడిగాను, " అదేవిఁటి నాకు చెప్పలేదేం ? ఎంత వయస్సు ? సో సారీ "

" వయస్సెక్కడ సార్. పుట్టిన నాలుగో రోజునే పోయాడు. "

"నీ భార్య ప్రసవించిన సంగతే చెప్పలేదు నువ్. భలే వాడివేనే. ఇంత జరిగితే – ఆ మర్నాడే – క్యాంప్‌కి రాకపోతే యేమోయ్. చెప్తే నేనేదో విధంగా సర్దుకునేవాణ్ణి గదా" నొచ్చుకున్నాను.

"అంతా బొమ్మలాట సార్. నాటకంలో మన పాత్ర మనం చెయ్యడమే. బస్."

గాడిలో పోయే బండికి ఏదో వో రాయి చక్రానికి తగిలితే బండి తబ్బిబ్బు అయినట్లు, నా మనసులో ఊగిసలాట ప్రారంభమైంది.

నిమ్మళంగా కదిలేను.

* * *

తెల్లవారుతూనే తిరుగు ప్రయాణమయ్యాను.

లోటాలో పాలు తాగి లేచి బయటికి వచ్చాను.

అప్పటికప్పుడే ఖాశిం వెళ్ళి జీపు దగ్గర సిద్ధంగా వున్నాడు.

నాతో కలిసి అడుగులు వేస్తున్నాడు రంగప్ప మాష్టారు.

"నేను వస్తాను మాష్టారూ మరి. మీ ఆతిథ్యానికి ధన్యవాదాలు, అన్నదాతా సుఖీభవ" సన్నగా నవ్వేడు.

చటుక్కున నా ముందుకొచ్చి నా చేతుల్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకున్నాడు, రంగప్ప మాష్టారు.

నీళ్ళు నిండిన కళ్ళతో అన్నాడు; "నువ్ పూర్తి చేసుకుని వెళ్తున్న కేసులో నిందితుడు మా శాంతి కొడుకే. పొట్టమీద మాత్రం కొట్టకు!"

నేను గతుక్కుమన్నాను! మాటకూడా కట్టుపడింది!

నమస్కారం పెట్టి ముందుకు అడుగేశాను.

"రాజూ – వొక్కమాట" అని మళ్ళీ పిల్చాడు.

ఆగి వెనక్కి చూశాను. వసారా గుంజకు అనుకుని శాంతి! రంగప్పగారిని ప్రేమించగలిగి పెళ్ళి మాత్రం చేసుకోవన్న శాంతి! పఠ్నాలుగేళ్ళు పలుకరింపు ఎరుగని ఊర్మిళలా శాంతి!

రెండు నారింజపళ్ళు నా చేతిలో వుంచేడు రంగప్ప మాష్టారు. ఎంతో ఆర్ద్రతతో అన్నాడు, "ఈ ప్రాంగణానికి శాంతివనం అని పేరు పెట్టుకున్నాను. కానీ వైరుధ్యం చూశావా రాజూ – మా ప్రాంగణంలో వుండికాని శాంతి – మా మనసుల్లో లేదు. ఎందువల్లనో మరి! ... నిలుస్తా మరి. ఈ ప్రాంతాలకి వస్తే ఈ ముసలి మాష్టారిని పలకరించకుండా వెళ్ళమాక".

నేను ముందుకి కదిలేను.

తుంచకుండా విడదీయలేని పీటముడి గోచరిస్తోంది కళ్ళ ముందు. కానీ,

నారింజపండ్లని నాన్నకి ఇవ్వాలనిపిస్తోంది.

రంగప్ప మాష్టారి కోరిక గుర్తుకొచ్చింది – 'జరిగిందేదో జరిగినా రామ్మూర్తీ, సుమతీ వస్తే బాగుండును'

శాంతి పరోక్షంగా వేడుకున్న అభ్యర్థన గుర్తుకొచ్చింది.

ఆరు రోజుల క్రితం పోయిన బిడ్డని తలచుకుంటున్న ఖాశిం మూగవేదన గుర్తుకొచ్చింది.

ఆ వెంటనే అతని మాటలు నా చెవుల్లో మార్మోగినై, "నాటకంలో మన పాత్రని మనం చెయ్యడమే సార్".

జీప్ ఎక్కి కూర్చున్నాను.

మామిడి కొమ్మల్లోనుంచీ కోయిల కొసరడం మొదలెట్టింది.

నా వలువైపులా,

చిరుగాలికి కదిలే రంగురంగుల పూలూ, మనోహరంగా ఎగిరే సీతాకోకచిలుకలూ,

పైన – స్వచ్ఛంగా ఆకాశం!

చేతిలోని నారింజపండ్లలో ఒకటి నాన్నకూ, ఒకటి శారదకూ అనుకున్నాను. జీపు సాగిపోతోంది.

ఇప్పుడంతా హాయిగా వుంది. పూవుకంటే తేలిగ్గా మారింది గుండె!

0_00